

DIARIU DE BORDU DE SU TRABAGLIU SUBRA DE SIOTTO PINTOR

Fabrizio Oppo

Amos chèrfidu realizare unu filmadu pro ammentare sa figura de Giuanne Siotto Pintor, a su cale est dedicadu s'istitutu nostru e a su matessi tempus pro fissare su meledu in s'ambitu de onzi die, gai comente est vividu in s'iscola nostra.

In su printzipiu si est illustradu a sos alumnos chie fit sa persone de s'intelletuale, descriende sos problemas de sa Sardigna de cussu tempus. Pro mesu de sas lezioni e sas leturas de sas operas de Siotto Pintor (de sas cales amos paritzos originales in sa biblioteca nostra) nde amos bogadu a pizu su cuntzetu de s'istoria, s'opera sua istòrico-literària e s'atzione politica sua.

Pro mesu de sa persone sua amos faeddadu de sa classe dirigente sarda de sos annos chi benint prima e chi s'ghint sa "fusione perfecta" de su 1847. Sunt sos annos de sa "trasformatzione manna" e de novas in s'economia, in sa politica e in sas istituzioni.

Amministrare custa trasformatzione est pertocadu a sa matessi classe dirigente de Siotto Pintor e totu. In su trabagliu nostru nos semus preguntados si custa classe culturale e politica aiat leadu in sa Sardigna cussu ingàrrigu de "classe universale", est a narrere rapresentativa de sas fortzas sotziales in s'Isula, ghiende-las cun progetos giaros, indirizados a sa modernidade politica, econòmica e culturale.

Sos alumnos, faghinde domandas chi sas leturas lis ant ischidadu in sa mente e cun s'azudu de sas operas de istudiosos de su tempus nostru, ant pensadu bene subra a sos temas politicos, istituzionales e culturales chi ant cuntèssidu sa vida e s'opera de s'autore nostru.

Sunt importantes sos testos literarios a livellu politicu?

Fabrizio Oppo

Tzertamente, sunt importantes pro sa formatzione de sa cussèntzia natzionale e de s'impignu tzivile. Proite sos literados e sos artistas dant una rapresentatzione de sa nazione e ne descrient sos carateres. Ma custos carateres non los agatant già fatos e isvilupados in sos pòpulos, sos artistas azuant a los formare. Su carattere de una nazione no est carchi cosa de naturale, frutu de su sambene e de sa terra, carchi cosa subra de s'istoria, ma est frutu de atzione ischida e cherfida, de costrutu intelletuale e istoricu. Sos artistas faghent custu cun profundidade.

Un istòricu nostru de custu tempus, Mariu Isnenghi, at preguntadu a isse matessi: chie sunt istados sos primos a pensare a s'Italia comente nazione? E sa risposta est istada: sunt istados sos literados, Ugo Foscolo e "Sos Sepulcros". E sa prima istoria manna de s'Italia de su Otighentos est "S'istoria de sa literatura italiana" de Frantziscu De Sanctis.

Siotto Pintor iscriet s'istoria literària de Sardigna in su 1843-1844. Est una opera pensada comente aina de formatzione pro s'intzivilimentu de s'omine, pro su progressu culturale e tzivile de sa Sardigna. Sa literatura est essenziale pro custu progressu.

Siotto Pintor l'iscriet giaramente "s'istoria de s'umanidade chentza s'istoria literària, segundu su giuditziu de Bacone, est che pare a Polifemu rapresentadu dae sos antigos cun unu oju solu".

Bisonzat puru de ammentare chi già in sa segunda meidade de su Setighentos in Sardigna, grazias a s'innovatzione culturale dèvida a sas riformas de s'istrutzione in s'iscola e in s'universidade (intre su 1760 e su 1764) s'est isparghida s'idea de su valore tzivile de sa literatura. Si sunt isparghidos sos valores e sos modelos de s'Arcadia contra a sa cultura baroca.

Sa persone de importu mannu a custu propòsitu est Ludovico Antonio Muratori, intelletuale e riformadore de su Setighentos ("Meledu subra su bonu gustu in sas issentias e in sas artes", 1708 – inue dat forma a sas ideas estèticas de s'edade arcadica-natzionalistica: gairesia, evidèntzia, natzionalidade, atenzione a iscopu morale e tzivile de sa literatura).

Siotto Pintor tzitat cun frequentzia a Muratori in s'opera sua e tzitat sos valores de sa cultura de s'Arcadia comente "bonu gustu". S'autore nos narat ite si devet intendere pro "bonu gustu": *sa dispositzione naturale unida a s'abitùdine de chircare sa veridade, de intendere su chi est bellu e de s'ghire su bene. Bonu gustu e bona connoschèntzia sunt sa matessi cosa.* (pag. 386 de su quartu volùmene).

Innoghe si faeddad de connoschèntzia teorètica, de connoschèntzia morale e pratiga e de connoschèntzia estètica. Bonu gustu totu in d'una cheret nàrrere ecuilibriu intelletuale, razzionalidade, critèriu e misura, chi sunt valores non solu literarios e esteticos, sunt valores chi formant su tzitadinu e s'impignu tzivile sou (Giuanne Pirodda).

S'istoria literària de sa Sardigna at àpidu unu sutzessu mannu e una isparghinadura larga. Est istadu intre sos liberos prus imprentados de cussu tempus, ne ant imprentadu 1650 copias e gai chi sa connoschèntzia est istada manna meda.